

C/2024/3977

25.6.2024

Zveřejnění žádosti o zápis názvu podle čl. 50 odst. 2 písm. a) nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1151/2012 o režimech jakosti zemědělských produktů a potravin

(C/2024/3977)

Po tomto zveřejnění mohou orgány členského státu nebo třetí země nebo fyzická či právnická osoba s oprávněným zájmem, která je usazena nebo má bydliště ve třetí zemi, podat Komisi námitku v souladu s článkem 17 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1143 ⁽¹⁾, a to do tří měsíců ode dne tohoto zveřejnění.

SPECIFIKACE PRODUKTU JAKO ZARUČENÉ TRADIČNÍ SPECIALITY

„SENENO MESO“

EU č.: TSG-SI-02988 – 23.8.2023

Členský stát nebo třetí země: Slovinsko

1. **Název, který má být zapsán**

„Seneno meso“

2. **Druh produktu**

Třída 1.1 Čerstvé maso (a droby)

3. **Důvody zápisu**

3.1. *Jedná se o produkt, který*

je výsledkem způsobu produkce, zpracování nebo složení odpovídajících tradičním postupům pro dotyčný produkt či potravinu;

je vyroben ze surovin nebo přísad, které jsou tradičně používány.

Maso z býložravců známé jako „seneno meso“ (maso ze zvířat krmených senem) se získává nejstarším způsobem produkce masa, který vychází z původních postupů chovu, jinými slovy z návratu k tradičnímu krmivu. V minulosti se zvířata během vegetačního období pásala a v zimě se krmila senem připraveným v létě na loukách. Jediný způsob skladování krmiva byl v suchém, nikoli fermentovaném stavu, jak je tomu u některých dnešních konzervačních postupů. Výroba masa nezahrnovala geneticky modifikované potraviny ani geneticky modifikovaná zvířata.

3.2. *Jedná se o název, který*

byl tradičně používán jako název konkrétního produktu;

označuje tradiční povahu nebo specifickou vlastnost produktu.

Dobré krmivo, tedy seno, bylo a je pro produkci „seneno meso“ zásadní. Seno se suší na trvalých travních porostech a obdělávaných loukách, ale pro dosažení lepší kvality nebo pro zmírnění rizik spojených s počasím se může sušit i v sušárnách. Nejstarším sušícím zařízením je pravděpodobně „kozolec“, zmiňovaný již v roce 1558. Jedna z nejvýznamnějších zmínek o „kozolecích“ z roku 1822 zdůrazňuje jeho využití při sušení sena pro krmení domácích zvířat. Tyto zmínky potvrzují používání sena jako tradičního krmiva a hojný výskyt tohoto typu techniky ve velké části Evropy.

⁽¹⁾ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1143 ze dne 11. dubna 2024 o zeměpisných označeních pro víno, lihoviny a zemědělské produkty, jakož i zaručené tradiční speciality, a o nepovinných údajích o jakosti pro zemědělské produkty, kterým se mění nařízení (EU) č. 1308/2013, (EU) 2019/787 a (EU) 2019/1753 a zrušuje nařízení (EU) č. 1151/2012 (Úř. věst. L 2024/1143, 23.4.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1143/oj>).

4. Popis

- 4.1. Popis produktu, k němuž se vztahuje název podle bodu 1, včetně hlavních fyzikálních, chemických, mikrobiologických nebo organoleptických vlastností dokládajících jeho specifickou povahu

Maso z turových, malých přežvýkavců a koňovitých v souladu s platnými právními předpisy.

- 4.2. Popis metody produkce produktu, k němuž se vztahuje název podle bodu 1, kterou musí producenti dodržovat, případně včetně povahy a vlastností používaných surovin nebo přísad a metody přípravy produktu

Maso z turových, malých přežvýkavců a koňovitých známé jako „seneno meso“ se od tradičního masa těchto druhů liší zvláštním postupem produkce popsáním v tomto bodě.

„Seneno meso“ z turových, malých přežvýkavců a koňovitých se produkuje tradičními výrobními postupy. Ty se vyznačují zákazem používání fermentovaných píce (jako je siláž z píce, silážovaná zrna obilovin, převázané balíky sena atd.) a zákazem používání zvířat a krmiv klasifikovaných jako „geneticky modifikovaná“ v souladu s platnými právními předpisy.

Produkce „seneno meso“ vyžaduje, aby se všechna zvířata ve stádě pásala, kdykoli to podmínky dovolí. Pastva musí trvat nejméně 120 dní ročně během vegetačního období.

Pokud to podmínky pastvy neumožňují, lze od povinnosti pastvy upustit. Každá odchylka od povinnosti pastvy musí být odůvodněna. Důvodem může být nadměrná roztříštěnost pozemků, jejich velikost, svažitost, odlehlost, zákaz pastvy vzhledem k ploše zemědělského podniku, kde není pastva povolena, nebo kombinace těchto faktorů. Tam, kde pastva není možná, musí být zvířata chována volně bez přivázání a v podmínkách, které jim umožňují neomezený pohyb. Pojem neomezeného pohybu se posuzuje na základě vnitřního prostoru uvedeného v tabulce 1.

Tabulka 1

Skot	Vnitřní plocha (čistá plocha, kterou mají zvířata k dispozici)	
	Minimální živá hmotnost (kg)	m ² /hlavu
	až 100	1,5
	až 200	2,5
	až 350	4,0
	nad 350	5
Dojnice		6
Plemenní býci		10
Ovce		1,5
Jehňata		0,35
Kozy		1,5
Kůzlata		0,35
Koňovití – plemenní a na výkrm	až 100	1,5
	až 200	2,5
	až 350	4,0
	nad 350	5

Před porážkou mohou být zvířata ustájena během období pastvy po dobu nejvýše 30 dnů.

Obsah sušiny v objemném krmivu musí být v ročním základu vyšší než 70 %. Procento sušiny objemného krmiva se vypočítává na ročním základě pro daný zemědělský podnik.

V zemědělském podniku musí být všechna zvířata stejné kategorie (skot, malí přežvýkavci, koňoviti) chována v souladu s požadavky této specifikace.

- a) Pokud jiné druhy zvířat nejsou chovány nebo nemohou být chovány v souladu s pravidly pro produkci produktu „seneno maso“, protože se na ně nevztahuje tato specifikace, musí být zvířata a jejich krmivo v zemědělském podniku řádně oddělena a zaevidována. Zákaz skladování a produkce převázaných balíků sena, siláže a fermentovaných krmiv se vztahuje na celý podnik, i když nejsou všechny druhy zvířat chovány v souladu s pravidly platnými pro „seneno maso“.
- b) Pokud zpracovatelské zařízení pro výrobu „seneno maso“ zahrnuté do procesu certifikace vyrábí i jiné produkty, musí být zajištěno, aby byly certifikované suroviny přejímány a skladovány odděleně od ostatních surovin. V takovém případě musí být produkce potravin z masa „seneno maso“ prostorově nebo časově oddělena a musí být přijata veškerá opatření, aby se zabránilo smíchání nebo záměně surovin.
- c) Provádí-li celou transformační činnost nebo její část necertifikovaný subdodavatel, musí s ním být podepsána písemná dohoda. Je nezbytné zaručit sledovatelnost certifikovaných zvířat nebo surovin a umožnit kontrolu provádění činnosti. Rozsah kontroly určuje certifikační orgán podle rozsahu delegovaných činností. Pokud je subdodavatel certifikovaný v souladu s touto specifikací, není kontrola jeho činností vyžadována.

Povolená krmiva

- objemná suchá krmiva: seno, sušená vojtěška, sušený jetel atd.,
- objemná zelená krmiva: pastviny, travní porosty, vojtěška, jetel, řepka, obiloviny, kukuřice, řepný chrást atd.,
- okopaniny: krmná řepa, vodnice, tuřín, krmná mrkev atd.,
- sláma z různých zemědělských rostlin (syrová nebo řezaná),
- čerstvá travní píče,
- sušené obiloviny (kukuřice, ječmen, oves, tritikale, pšenice, žito atd.), sušené cukrovkové řízky, sušené pivovarské mláto, sušené vedlejší produkty cukrovarnického průmyslu a odvětví zpracování obilovin a jiná komerčně dostupná sušená krmiva (např. otruby, vojtěškové granule atd.).

Zvířata se během vegetačního období pasou a v zimě se krmí převážně suchým objemným krmivem.

Mezi povolená doplňková krmiva patří zelené hlízy, kukuřice, obiloviny a kořenová zelenina, jako je řepka, oves a zelená kukuřice, krmná řepa.

Do krmné dávky lze zařadit krmné luskoviny (bob, hrách, lupinu atd.), olejniny (řepku, sóju, slunečnici atd.) a bílkovinné koncentráty (výlisky a pokrutiny z olejin, jako je sója, řepka, slunečnice, tykvovitě atd.).

Zvířata mohou na pastvinách dostávat doplňkové krmivo. Při výpočtu roční krmné dávky se zohledňuje množství přidávaného krmiva.

Zakázaná krmiva

- siláž z pícnin a siláž z obilovin a jiných krmiv,
- fermentované potraviny všeho druhu,
- vedlejší produkty z pivovarů, lihovarů, zbytky z lisování šťáv nebo vína (matolina) a jiné zbytky z potravinářského průmyslu, jako jsou čerstvé nebo silážované řepné řízky, čerstvé nebo silážované pivovarské mláto, čerstvé nebo silážované ovocné výlisky atd.,

- píce a krmivo, včetně vedlejších produktů ve vlhkém stavu (zvlhčování),
- krmiva živočišného původu (mléko, syrovátka, masokostní moučka atd.), s výjimkou mateřského mléka do odstavení. Příkrmování mléčnou náhražkou je povoleno pro mladá zvířata do odstavení nebo do věku maximálně 90 dnů u skotu, 45 dnů u malých přežvýkavců a 150 dnů u koňovitých,
- močovina.

Krmiva, která nejsou definována v této specifikaci, podléhají předpisům EU upravujícím katalog pro krmné suroviny.

Pokud není pro dané krmivo k dispozici skutečný naměřený podíl sušiny, použijí se pro výpočet obsahu sušiny daného krmiva hodnoty uvedené v tabulce 2. U povolených krmiv, která nejsou uvedena v tabulce, se příslušné hodnoty převezmou z dostupné vědecké literatury.

Tabulka 2

Obsah sušiny v krmivech, pokud nebyl stanoven analýzou

Krmivo:	% sušiny
seno, sláma, vojtěška	86
suchá melasa	77
různé sušené jetele	89
čerstvé zelené krmivo (tráva, vojtěška)	20
vícesložkové krmivo (průměr)	88
fazole, hrách (sušené)	87
obiloviny (zrno)	88
různé pokrutiny	88
pivovarské kvasnice (sušené)	90
cukrovkové řízky (sušené)	88
krmná řepa (čerstvá)	15

Pro účely výpočtu minimální denní spotřeby, aby bylo možné stanovit procentní podíl sušiny z objemných krmiv pro zemědělský podnik, se hodnoty uvedené v tabulce 3 považují za denní příjem sušiny pro jednotlivé druhy a kategorie zvířat.

Tabulka 3

Minimální denní spotřeba (kg sušiny/den)

Druh zvířat, stáří nebo dojivost	Tělesná hmotnost (kg)	Denní spotřeba (kg sušiny/den)
SKOT		
telata ve stáří od 5 do 6 měsíců	150	3–4
mladý chovný skot	200–300	4
	300–400	6
	400–500	8
	500–650	9
mladý skot určený na výkrm	200–300	7

	300–400	8,5
	400–500	10
	500–650	10,5
KRÁVY (dojivost)		
do 2 000 kg/rok	650	11,4
do 4 000 kg/rok ekvivalent krávy bez tržní produkce mléka	650	14,9
do 6 000 kg/rok	650	17,6
do 8 000 kg/rok	650	19,7
více než 8 000 kg/rok	650	>20,6
KONĚ		
lehká práce	500	7–9
středně obtížná práce	500	8–9
těžká práce	500	10
OVCE		
ovce určené k produkci mléka	70	3
bahnice bez tržní produkce mléka (1–2 jehňata)	70	1,8
mladé ovce	40–70	1,2
výkrm jehňat	20–45	0,8–1,6
KOZY		
kozy určené k produkci mléka	70	max. 3,5
kozy bez tržní produkce mléka	70	1,8

Výrobci produktu „seneno meso“ musí uchovávat všechny požadované záznamy a podklady v takové formě, která kontrolnímu orgánu umožní kdykoli během kontroly ověřit dodržování všech požadavků této specifikace.

Hnojivé výrobky

- Je zakázáno používat digestát z čistíren městských odpadních vod s kapacitou vyšší než 50 PE (populační ekvivalentní počet obyvatel, jednotka zatížení vodou odpovídající znečištění způsobenému jednou dospělou osobou za den).
- Plochy hnojené digestátem z čistíren městských odpadních vod s kapacitou menší než 50 PE jsou vhodné pro pastvu 3 týdny po posledním použití.

Pomocné chemické látky

Postřiky proti létajícímu hmyzu v chovných zařízeních lze provádět pouze v době, kdy nejsou přítomna žádná zvířata.

Zákazy týkající se prodeje zvířat

- Pro získání osvědčení udělujícího produktu status „seneno meso“ musí být v případě zvířat, která nebyla od narození chována v souladu s touto specifikací, dodrženo přechodné období, tj. období přechodu hospodářství nebo zvířat na krmení senem. Přechodné období pro uvádění živých zvířat nebo masa na trh odpovídá dvěma třetinám života zvířete u zvířat do věku devíti měsíců a šesti měsíců u starších zvířat. Před uplynutím přechodného období je prodej živých zvířat a označování masa jako „seneno meso“ zakázán.

- Pokud se při kontrole zjistí nedodržení podmínek, které mají vliv na status produktu „seneno maso“ (krmení fermentovaným krmivem atd.), musí být u zvířat dodrženo nové přechodné období.

Zpracování

- Jako „seneno maso“ může být označeno čerstvé, chlazené, zmrazené či zpracované maso. Při zpracování masa se mohou používat pouze přídatné látky, které nejsou podle platných právních předpisů klasifikovány jako „geneticky modifikované“.
- V masných výrobcích a polotovarech musí podíl „seneno maso“ představovat nejméně 60 % složek obsažených v konečném výrobku.
- Do masných výrobků a masných polotovarů lze přidávat maso z volně žijící zvěře za předpokladu, že poražená zvěř pochází z oblastí, kde není povolen výsev „geneticky modifikovaných“ rostlin.

Název „seneno maso“ nebo „vyrobena ze ‚seneno maso‘“ lze použít pouze tehdy, pokud složení výrobku odpovídá požadavkům specifikace „seneno maso“.

Pokud je výrobek vyroben z několika druhů masa, z nichž ne všechny jsou typu „seneno maso“, musí být v prohlášení o výrobku jasně uvedeno, na které maso se vztahuje označení „seneno maso“, a musí být uveden poměr jednotlivých druhů masa ve výrobku.

4.3. Popis hlavních prvků vytvářejících tradiční povahu produktu

Až do roku 1827 převládaly ve slovinských horách lesy. Na druhém místě byly pastviny (27,5 %), což odráží tehdejší význam zemědělství nebo pastvy. Louky představovaly 12,6 %, orná půda 4,8 % a ostatní kategorie 9 % (Petek, 2005). V roce 1929 převládala v západní polovině slovinských hor režim krmení píce, zatímco ve východní části byl již zmírněný (vyšší podíl obilovin a okopanin a o něco nižší podíl pícnin). Tak tomu bylo ještě v roce 1960 (Petek, 2005).

Z přibližně 4 440 zemědělských podniků ve slovinských horách, které byly zjištěny při sčítání zemědělských podniků v roce 2000, se 88 % věnuje živočišné výrobě, ať už pastevnímu (59 %) nebo smíšenému chovu (29 %) (Petek, 2005).

Produkce masa „seneno maso“ je nejstarší formou produkce masa, vzhledem k tomu, že první způsob chovu býložravců (skotu, ovcí, koz a koňovitých) byl založen na pastvě a zkrmování sena v zimě. Kvalitní krmivo bylo a stále je pro produkci masa „seneno maso“ nezbytné. V zemědělských podnicích se často pásli skot, ovce, kozy a koňoviti na vysokohorských pastvinách s členitým terénem a v horách daleko od zemědělských podniků. V zimě se zvířata krmila senem, které se sušilo na trvalých a obhospodařovaných loukách, ale mohlo se také sušit v sušárnách, aby se dosáhlo lepší kvality nebo se snížilo vystavení rozmarům počasí. Za nejstarší sušicí zařízení lze považovat „kozolec“. Zmiňuje se o něm již v roce 1558 profesor Oskar Moser (Juvanec, 2007, Kozolec, s. 24). Jedna z nejvýznamnějších zmínek o „kozolci“, zdůrazňující jeho funkci sušení sena pro krmení domácích zvířat, pochází od Josefa Pseinerera z roku 1822 (Juvanec, 2007, Kozolec, s. 26). Tyto zmínky potvrzují používání sena jako tradičního krmiva a hojný výskyt tohoto typu techniky ve velké části Evropy.

Maso zvířat z pastvy má poloviční obsah tuku a výrazně nižší kalorickou hodnotu než maso zvířat krmených kukuřičnou siláží a vyšším podílem koncentrovaných krmiv. Podle vědeckých výzkumů obsahuje maso z paseného skotu desetkrát více beta-karotenu a může mít až o 30 % více vitamínu C a o 54 % více alfa-tokoferolu (vitamin E) (Kmečki glas, 20. 5. 2021). Skopové maso z ovcí z pastvy obsahuje dvakrát více luteinu než maso z ovcí krmených píci. Maso ze zvířat z pastvy je svou kvalitou podobné masu zvěřiny a má přibližně stejný obsah tuku. Poměr omega-6 a omega-3 mastných kyselin je mnohem vyváženější než v masu zvířat krmených kukuřicí (Robinson, 2000).

Krmení zvířat pastvou a travní pící má příznivý vliv na snížení celkového obsahu tuku, zvyšuje obsah beta-karotenu, vitamínu E (alfa-tokoferolu), vitamínu B, thiaminu a riboflavinu, vápníku, hořčíku a draslíku a celkového obsahu omega-3 mastných kyselin a podporuje zdravější poměr omega-6 a omega-3 mastných kyselin, jakož i vyšší obsah CLA (*cis-9 trans-11*), vyšší obsah kyseliny vakcenové (která se může přeměnit na CLA) a nižší obsah nasycených tuků (S. K. Duckett *et al.*, 2009).

Volně se pasoucí krávy jsou odolnější vůči nemocem a stresu. Příznivé účinky této odolnosti mohou mít vliv i na osoby, které konzumují mléko a maso těchto zvířat (Robinson, 2000). Přítomnost kukuřice a dalších koncentrovaných krmiv v krmivu pro zvířata určená k produkci masa „seneno meso“ je kvantitativně omezena, protože nadbytek kukuřice ve výživě přežvýkavců podporuje rezistenci *Escherichia coli* vůči kyselé reakci, vede ke zvýšenému riziku šíření této bakterie.

Produkce masa „seneno meso“ je součástí lokálního přístupu a představuje udržitelnou formu chovu hospodářských zvířat s vysokým podílem travních krmiv (pastviny a seno). Pastva je nejlepším způsobem udržitelného chovu zvířat a v kombinaci s krmením na bázi sena představuje také tradiční přístup k chovu. Kombinace extenzivního a tradičního využití přispívá k zachování biologické rozmanitosti (Večer, 2021). Kromě toho je pro zachování biologické rozmanitosti v přírodě nejefektivnějším způsobem využívání travních porostů systém sečení a spásání.

Produkce masa „seneno meso“ je zvláště udržitelná, neboť chrání klima a půdu a podporuje biologickou rozmanitost. Pro produkci masa „seneno meso“ je velmi důležité zachovávat travní porosty, protože díky vysokému obsahu humusu v horních vrstvách půdy ukládají louky a pastviny na hektar přibližně o třetinu více uhlíku než orná půda (149 t C/ha). V hlubších vrstvách půdy ukládají louky (196 t C/ha) podobné množství uhlíku jako průměrná lesní půda (191 t C/ha) (ARGE Heumilch, 2021). Ukládání uhlíku v půdě zlepšuje její strukturu a kvalitu a zároveň přispívá k udržitelnosti zemědělství a hospodaření s přírodními zdroji.